

Opettajien kulttuurikisa 2024

Kirjoittanut Anne Kaustio

Kaurapuurojättiläinen

Äidin havahtuminen tapahtui näin:

Petteri ähki olohuoneen matolla venyttelemässä takareisiään. Yritin olla näkemättä sitä ja sen rohtuneita jalkapohjia ja katselin telkkarista luontodokumenttia. Se kertoi Pohjolan eläimistä, mäyrä synnytti. Äiti löhösi säkkituolissa ja kommentoi iltapäivälehdessä kesätyttöehdokkaista kovaan ääneen. Yhtäkkiä sen katse siirtyi värikkästä lehtipaperista minuun kuin lämpökamera ja pysähtyi vyötärön kohdalle.

-Herra jumala!

Äiti pomppasi tuolista ja syöksähti viereen kylkeä tökkimään. Se kiskoi puseroa ylemmäksi ja totesi järkyttyneenä nähneensä aivan oikein: housunkauluksen yli pursui läskiä. Ei sitä paljon ollut, mutta *läski on läskiä*, se kiljahteli, vaati Petterinkin katsomaan eikä nukkunut seuraavana yönä. Kävin monta kertaa vessassa, koska olin juonut illalla limsaa ja kuulin, kun ne sipisivät Petterin kanssa kuin kiihtyneet yöeläimet. Painoin korvaa ovea vasten, mutta en saanut selvää, mitä ne puhuivat.

Äiti katsoo televisiosta dieetti- ja laihdutusohjelmia ja kaikenlaisia elämäntaparemontteja ja muuttumisleikkejä. Sen suosikki on amerikkalainen painonpudotuskilpailu, jossa neljän normaalipainoisen ihmisen kokoiset kilpailijat haluavat laihtua. Äidistä on kiva katsella niitä, koska sellaisten superpallojen rinnalla se itse näyttää melkein hoikalta. Se seuraa silmä kovana, kun *200-kiloiset hyllyvät lihavuoret* hikoilevat Teksasin hiljaisilla tieosuuksilla ja osana ohjelmaformaatin haasteita kiskovat perässään rekan koppia kuin sotasaaliiksi rahdatut orjat Kleopatran vaunuja vuonna nolla. Paitsi että näissä vaunuissa ei istu jumalaisen kaunis, miehet hulluiksi tekevä siniluominen Egyptin kuningatar vaan toinen ohjelman juontajista, plastiikkakirurgin kynsistä juuri ja juuri hengissä selvinnyt kolmikymppinen TV-persoonaa. Äiti kahmaisee sohvapöydältä lisää konveheteja ja näyttää naaraskarhulta, joka on löytänyt avoimeksi unohtuneen kompostin.

Kun Petteri tulee suihkusta, äidille tulee kiire. Se työntää rasian sohvan alle ja pyyhkii nopeasti suupielensä.

Petteri haluaa, että kutsun sitä isäksi.

-Kun kerran teen kaikki isän hommatkin, se perustelee. -Vanhempainillassakin olin kun mutsis ei päässy. Petteri pyöräytti silmiään. -Ja fajjas nyt liehuu ties missä.

Se oli inhottavasti sanottu. Isä on paljon poissa, koska se ajaa täysperävaunurekkaa ympäri Eurooppaa. Saan siltä viestejä Puolasta, Latviasta, Unkarista ja vaikka mistä; paikoista, joissa Petteri ei varmasti ole ikinä käynyt eikä tule ikinä käymäänkään. Isä on niin paljon ajossa, että sillä ei ole tällä hetkellä edes vakituista osoitetta Suomessa.

Kun isä muutti pois kotoa, sain sen kiikarit. -Pidä tallessa, se sanoi. -Rekan koppiin ei kaikkea mahdu.

Siitä alkoi minun luontoharrastukseni. Merkitsen havaintoni pieneen punakantiseen vihkoon, jota pidän aina mukana. Mustarastas, räkättirastas, valkoposkihanhi. Kuu kiurusta kesään, puoli kuuta peipposesta.

Petteri on paikalla joka päivä ja sitä on toteltava, vaikka ei huvittaisi. Siksi vastaankin sille aina, että isäp. Kyllä, isäp. Joo, isäp. Se on itse kehittämäni lyhenne isäpuolesta, mutta Petteri luulee, että minulla on puhevika.

-Kyllä me sekin vielä korjataan, se selittää äidille rehvakkaasti. -Korjataan kun ehditään.

Äiti ja isäp tutustuivat näin:

Äiti oli eron jälkeen huonekaluliikkeessä etsimässä uutta sänkyä ja Petteri työvuorossa. Petteri ei tykännyt työstään, mutta sillä oli suunnitelma. Ikävystynyt kuljeskelu huonolaatuisten, kaukomailla valmistettujen vetosohvien seassa vaihtuisi pian hohdokkaampiin hommiin. Se suoritti netissä personal trainer -verkkokurssia, teeskenteli tutkivansa päätteeltä varastokirjanpitoa ja katseli opetusvideoita työajalla. Kalustefirman logolla polttomerkitty pikeepaitainen vaeltava aave olisi kohta historiaa ja tilalle astuisi uusi Petteri, vauhdikas jumppari ja fitness-päällikkö.

Tylsän työn aiheuttama turtumus katosi välittömästi, kun Petteri näki äidin vyöryvän sänkyrivistöjen välissä kuin suurkaupungin kadut peittävä vedenpaisumus.

-Tuota minä haluaisin valmentaa, havahtui tuleva kunto-ohjaaja äidin nähdessään.

-Jos tuon valaan saan sutjakoitumaan, siinä on tulevalle toiminimelle mainosta eläkepäiviin saakka.

Petteri alkoi piirittää äitiä joka suunnasta kuin ketterä kalastusalus kiiltävine, auringonvalossa välkkyvine harppuunoineen ja ammuskella kohteeseen neulanteräviä nuolia.

-Sänkyäkö se prinsessa etsii?

Se oli Petterin iskurepliikki, jonka olen monesti myöhemminkin joutunut kuulemaan. Anekdootit alkavat, kun äiti on juonut muutaman lonkeron ja se heittäytyy hihitellen muistelemaan ensitapaamista tulevan poikaystävänsä kanssa.

-On meillä näitä Princess-tyynyjäkin!

Petteri on kertonut samat jutut monta kertaa sekä kotona että salilla. Että saatana, katsokaa nyt tuota pimua, mun avovaimoa, sen voi kohta pistää vaikka bikini fitness -skaboihin. Että ei olis kaikki tajunneet, mikä kaunotar siellä lihavuoren alla piileskelee, mutta hänpä tajusi, katsokaa tulosta ja ihmetelkää! Eli jos on tarvetta laadukkaille personal trainerin palveluille, tässä on käyntikortti ja www.fi.

Karhunaaraan elämän huippuhetkiä on, kun urokset kiima-aikaan taistelevat siitä. On imartelevaa istahtaa rahkasammalmättäälle ja katsella kauempaa, kun isot kouvot nousevat takajaloilleen valmiina taisteluun.

Äidiltä puuttui sellainen kokemus. Ei siitä kukaan koskaan ollut kilpaillut, tähdännyt teräväkyntistä kypälää kohti tappelukaverin kaulaa, mylvinyt karhun ikiaikaisia kirouksia sekametsän reunassa.

Ei äiti ollut tottunut siihen, että miehet vilkuilevat sitä. Se on sellainen rotevatekoinen, lyhytjalkainen suomalainen nainen, jota on joka puolella kuin pujoa. Sellainen, jolla on lyhyet, järkevästi leikatut hiukset, joita se värjää itse kertakäyttöhanskat käsissä, ja rumia tatuointeja yllättävissä paikoissa. Äiti on jämäkkä kuin betonipaasi, asetettu esteeksi keskelle kävelykatua, jotta kukaan ei voi ajaa sinne kuorma-autolla ja tappaa viattomia ihmisiä. Äidillä on täydellinen keho nostella huonokuntoisia vanhuksia terveyskeskuksen sängyille ja sieltä pois, työnnellä sänkyjä käytäväpaikoille ja kohottaa potilaita parempaan asentoon.

Jos ei ole tottunut olemaan vastakkaisen sukupuolen kiinnostuksen kohteena, vaikutus voi olla pyörryttävä. Jos ei ole koskaan maistanut alkoholia, LIDLin halvimmasta kevytsiideristä voi tulla umpikänniin. Äidille kävi niin.

Petteri treenaa äitiä ja salikassi pakataan takakonttiin monta kertaa viikossa. Myös minut tungetaan takapenkille. Kuulokkeissa Sanni laulaa *et mitähän vittua* ja olen samaa mieltä.

-Katsot vähän mallia, Petteri heristää etusormea kofeiinihöyryissään. -Saatat oppia nixsin tai pari.

Äiti ja Petteri aloittavat kyykkynurkkauksesta. Siniset levypainot kolisevat tankoon ja Petteri asettuu hajareisin telineen viereen.

-Mitään ei tapahdu, jos ei tunnu pahalta, se jankuttaa äidille poskilihakset kireinä. -Painaa, painaa! se ähisee ja tepastelee edestakaisin kuin neuroottinen strutsi.

Kun sarja on tehty, äiti karjahtaa ja antaa painojen rämähtää lattialle. Se on nähnyt, että televisiossakin tehdään niin. Se kaikki on minusta puuduttavaa ja ennalta-arvattavaa, kuin Petterin lempiohjelma Urheiluruutu. Siellä nuori, raamikas mies hyvin leikatussa pikkutakissa ja chinoissa seisoo jalat harallaan vitivalkoisissa lenkkareissa ja puristaa paperirullaa kädessään. Mies näyttää päättäväiseltä, kuin aikoi vielä ennen lähetyksen alkua tappaa studioon sinne jostain päässeen kärpäsen.

Luen sängylläni englannin kokeeseen, kun Petteri ilmestyy ovenpieleen nojailemaan.

-Sulla alkaa pian murrosikä.

Portuguese, Japanese, Lebanese.

-Kai sä tiedät mikä se on?

Lisään volyyymiä kuulokkeisiin.

-Alkaa tulla muotoja ja muuta.

Kansallisuudet ja kielet isolla alkukirjaimella.

-Nyt pitää varmistaa, että ne muodot tulee oikeisiin paikkoihin.

-Eikä mahaan! äiti huikkaa eteisestä.

-Niin, ei mahaan, Petteri vahvistaa ja katsoo minua hitaasti päästä varpaisiin.

-Niin kuin nyt on päässyt käymään.

Kun Petteri lopulta häipyä, kävelen peilin eteen. Minulla on meripihkan väriset silmät ja purppurasankaiset silmälasit, joita käytän lukiessa. Minulla on sinisellä hiusdonitsilla sidottu maantien värinen poninhäntä. Nenänpielessä on pieni kirsikkaluomi. Olen meidän luokan toiseksi pienin. En ole kaunis enkä ruma. En ole tullut ajatelleeksi, että mahassani olisi jotain vikaa. Mutta nyt kun seison sivuttain, niin kyllähän se vähän pullottaa.

Saan synttäräkutsun meidän luokan Jennalta. Sen syntymäpäiville pääsevät vain harvat ja valitut ja sen juhlissa on aina erityisohjelmaa, maksettuja esiintyjiä tai issikkaratsastusta. Kun Jenna täytti kymmenen, sen synttäräkakusta pomppasi Isac Elliot. Jenna harrastaa esteratsastusta ja sillä on oma lämminverinen, mutta vieraita varten sen vanhemmat vuokraavat islanninhevosta ja palkkaavat taluttajat.

Valitsen lahjaa pitkään. Kokeilen kaupan kaikkia soivia kortteja moneen kertaan, kunnes vihreätakkinen myyjä tulee huomauttamaan, että niistä kuuluu paristot. Illalla mietin, minkä puseron laittaisin, uuden vaaleanvihreän vaiko sen, josta pidän eniten, leopardikuvioisen. En ole vielä päättänyt, kun nukahdan.

Aamupalapöydässä kysyn äidiltä sen mielipidettä.

-Jää nyt kyllä synttärit väliin, Petteri keskeyttää. -Me lähdetään salille.

Petteri jatkaa, että synttäreillä tarjottaisiin kakkua ja sipsejä *ja muuta paskaa*.

-Niin, äiti komppaa.

Itku ei auta. Jenna asuu toisella puolella kaupunkia enkä pääsisi sinne ilman kyytiä.

-Entäs lahja? vollotan.

-Annat maanantaina koulussa.

-Kyllä isä on oikeassa, äiti nyökyttää ja vilkuilee Petteriin. -Sinulle on päässyt salakavalasti kertymään painoa ja siitä saamme syyttää vain itseämme, isäsi ja minä.

-Synttäreitä tulee joka vuosi, mutta tärkeät päätökset täytyy tehdä silloin, kun on niiden aika, eli nyt, Petteri jatkaa. -Luuletko sitä paitsi, että sinua kohta edes kutsutaan minnekään, jos näytät joltain kaurapuurojäättiläiseltä?

Äitiä naurattaa Petterin sanavalinta, mutta Petteri ei enää muista, missä on kuullut sen.

Petteri haluaa, että laitan salille uuden PT-toiminimen valkoaniliinin lippiksen. Vedän sen syvälle päähän ja toivon, että kukaan ei tunnista.

Petteri ravaa kuntolaitekanjonissa ja osoittelee etusormella laitteiden kylkiä. Niissä on samanlaisia kuvia ihmisen anatomiasta kuin biologian kirjassa. Osa lihaksista on merkitty punaisella.

-Teet kaikissa, joissa vatsa on punaisella, Petteri komentaa. -Esim tää: *Rotary Torso*. Tää on hyvä. Kylkiläski lähtee.

-Joo, isäp, vastaan, koska niin pääsee helpommalla.

-Noihin perselaitteisiin palataan myöhemmin.

Minua nolottaa sen kielenkäyttö ja yritän näyttää siltä, että emme ole samaa seuruetta. Se on vaikeaa, koska meillä on ne typerät lakit.

-Lämmittely stepperillä, *Weight Loss*, 45 min. Ei tuota *Quick Startia*, siinä tulee helposti lintsattua.

Nousen varovasti polkimille ja haen tasapainoa. Petteri painelee stepperin vilkkuvia valonappeja. Laite päästää tekopirteän piippauksen ja polkimet käynnistyvät.

Synttärionhareiden jälkeen Jenna määräsi luokkaan uuden säännön: minun vieressäni ei saa istua.

Se juorusi, että minun pulpetista on löytynyt torakoita. Se valehteli, että niitä on tullut meiltä kotoa, koska meillä ei koskaan siivota ja että se oli omin silmin nähnyt, miten lattialla on mädäntynyttä makaronia ja koiran ulostetta. Kun väitin vastaan, kukaan ei uskonut. Kaikki tiesivät, että kannattaa pysyä Jennan puolella, voittajan leirissä.

Meidän oma opettaja on uupumisen vuoksi pitkällä sairauslomalla eivätkä sijaiset erota apiloita nokkosista. Kukaan ei pysy tarpeeksi pitkään, että huomaisi Jennan valtapelin, varsinkin kun se osaa taitavasti hurmata niistä jokaisen.

Lokakuussa äidin itsekuri loppui. Sille iski hillitön himo hiilihydraattipitoisiin herkkuihin ja se tunki suuhunsa kaiken, mitä kaapeista löytyi. Jos olisi voinut, se olisi asettunut makuulle pihakuusen alle ja antanut lumen sataa isoksi keoksi päälleen.

Mutta ei se voinut. Se oli terveyskeskuksessa lähihoitajana katkeamattomassa kolmivuorotyössä. Se piti itsensä hereillä sokeripitoisella dieetillä ja lihoi kuin talviunille valmistautuva karhu.

Kun Petteri luopui toivosta muokata äidistä Ms Fitness Finlandia, se suuntasi huomionsa kokonaan minuun. Se häätisti äitiä bodypumpiin *vähän siitä kiinteytymään* ja laati minulle yksityiskohtaisen treniohjelman kohti tavoitteita, joiden sisältö ja mielekkyys jäi minulle epäselväksi, mutta jotka alkoivat viedä kaiken vapaa-aikani.

-Pitää rakentaa hyvät pohjat, se touhusi, kun joku salilla ihmetteli nuoren tytön kovia harjoituksia.

-Böckermankin harjoitteli kahdeksan kertaa viikossa, Petteri tokaisi ja tuijotti vatsaani. -Ihan minimi, jos pohjat on nolla.

-Kun täytät kuusitoista, ollaan heti valmiita ykköspaikoille bikini fitnessissä, se maalaili. -Loistavaa mainosta firmalle!

Siihen olisi neljä vuotta.

-Suomessa lasten piti saada omat kisat jo monta vuotta sitten, Petteri luennoi keittiön pöydän ääressä.

-Mutta sitten tuli nämä sossut ja muut hössöt väliin.

-Mutta ne on, se siteerasi jotain lehtijuttua *...rantautumassa Suomeen*.

-Ja likka, silloin me ollaan siellä ensi kuohuissa, ekana biitsillä, se mesosi. -Parhailla paikoilla sileällä sannalla eikä missään jämänurkillä ohdakkeet perseen alla!

Tsiisus.

-Tiedä vaikka nuorempien kisat hyväksyttäisiin täällä nopeastikin, se jatkoi toiveikkaasti.

-Ulkomailla jo 4-vuotiaat osallistuu.

Yritin tehdä läksyjä, mutta Petteri jatkoi paasaamistaan.

-...*jo alakouluikäiset lapset halutaan fitnessurheilun pariin Suomessa...*, Petteri siteerasi silmät innosta kiiluen. -Siinä kuulit!

-...*pienten lasten fitnesskisoja on järjestetty ulkomailla jo monta vuotta...* Tää kukkahattumeininki Suomessa on kyllä aivan perseestä! ...*Kasvurauha?* Paskan marjat! Väärät paikat kasvaa. Just katoin yhden kisat netistä, he-le-ve-tin ammattimaista meininkiä! Ne oli Serbiassa ne kisat ja joku venäläinen likka voitti.

Petteri hiljeni hetkeksi ja vilkaisi minua merkitsevästi.

-Eikä takuulla ollut ylipainoa hänellä.

Petteri katsoi minua uudelleen, laski vetiset silmänsä ylhäältä alas kuin olisi sulkenut pimennysverhon.

-Sitä kohti.

Petteri tilasi minulle netistä korkeakorkoiset, hopeanväriset sandaalit.

-Mutsis kengät on sulle liian isot, se harmitteli pakettia auki repiessään.

-Ne menee nyt valitettavasti hukkaan.

Tuijotin sekalaista solki- ja remmikasaa ja tunsin itseni Tuhkimon tuntemattomaksi jääneeksi kolmanneksi sisarpuoleksi. Siksi, jota ei kiinnostanut saada epämuikavan näköistä kenkää sopimaan, vaikka olisi ollut minkäläistä prinssiä tarjolla. Sen takia se varmaan jätettiin ulos koko sadusta.

Petteri oli käynyt huoneessani ja poistanut sängyn päädyssä olleen leiketaulun. Olin kerännyt siihen kavereiden koulukuvia ajalta, jolloin minulla vielä oli kavereita ja kaikki isän lähettämät kortit.

Tilalle Petteri oli kiinnittänyt lehtileikkeen jonkun bikini fitness -kisan tuloksista ja värikuvan viidestä kireästi hymyilevästä strassibikiniolennosta. Niillä oli samanlaiset piikkikorkosandaalit, jotka Petteri oli minulle ostanut. Marginaaliin Petteri oli kirjoittanut mustalla tussilla: Inspiraatioksi! Terv. isä.

Inspiraatioksi? Minusta tulee aikuisena luonnontieteilijä eikä pakaralihasten esittelijä. Irrotin nastan ja survaisin sen reunimmaisen kilpailijan tyrkyllä ojennettuun kankkuun.

Kirjoitan kotiainetta aiheesta "Rakas perheenjäsen".

Isälläni oli paljon pieniä kätköjä. Keittiön yläkaapeissa oli karkkikätköjä. Kesällä karkkikätkö saattoi olla myös kylmässä varastossa, jossain yllättävässä paikassa kuin sattumalta löytyvä linnunpesä. Ellei piiloja lähtenyt erikseen etsimään, niiden olemassaolon huomasi vain sinne tänne ilmestyvistä, ruseteiksi väännellyistä Marianne-kääreistä, joita putkahteli nojatuolin alle, nahkasohvan päälle, olohuoneen matolle ja lasipöydän kulmalle kuin punavalkoisia pikkuperhosia. Sotkusta viis, kun ihmettelin, miten niin isoilla sormilla saa taiteltua jotain niin sievää.

Petteri ryntää huoneeseen ja keskeyttää.

-Kuunteles tätä. Se heiluttaa kädessään jotain bodauslehteä. -*Poseerauksella saadaan lihakset edustavasti näkyville. Esteettistä vaikutelmaa korostetaan sähkövillä bikineillä, meikillä, rusketuksella, kampauksella ja huikeilla korkokengillä.*

-Seuraavaksi ne bikinit, se touhottaa. -Siis heti kun tuo masu tuosta vielä vähän pienenee.

-...myöntää, että ulkonäön arvostelu ja painonpudotus ennen kisoja voi olla haitallista lapselle.

Petteri tuhahtaa. -Kissan viikset. Kun paino on kurissa ja läskit poissa, siitä tulee kaikille hyvä mieli.

-*Keinotekoinen rusketus ja meikki olisivat ehkä kiellettyjä...* -Seli seli. Kuka niitä vahtii?

Äiti oli lukenut jostain naistenlehdestä, että on huono juttu, jos puolisosasta tulee kaveri. Että se, että viihtyy toisen kanssa ja on yhteinen lapsi ja historia ei ehkä riitäkään. Se havahtui pohtimaan, pitäisikö elämässä sittenkin olla enemmän romantiikkaa ja erotiikkaa ja estetiikkaa. Pitäisi, se päätti ja ilmoitti tekstiviestillä Saksaan *tämä oli tässä*. Isä oli ajaa ulos moottoritien rampilta. Äiti hajotti perheen naistenlehden juhannusartikkelin takia ja sitä minun on vaikea antaa sille anteeksi.

Näen isää harvoin, mutta se soittaa minulle pitkiä puheluita. Se joutuu odottamaan ruuhkien purkautumista kilometrien pituisissa jonoissa ja on usein jumissa rajamuodollisuuksien hidastelun tai lastin purun viivästymisen takia. Silloin se tarttuu kännykkään.

Me jutellaan mukavista asioista. Viimeksi kerroin sille, että sain biologian esitelmästä kympin (aihe: *Suomen petolinnut*) ja äidinkielen kokeesta ysi plus. Isä kehuu ja kannustaa käymään koulut hyvin, paremmin kuin se itse. Se kertoo, mistä on tulossa ja minne menossa, vaikka näkeekin vain moottoriteitä ja teollisuusalueita, jotka näyttävät samalta joka paikassa.

-Kesällä sitten reissuun, käydään katsomassa kiinnostavat paikat, se muistuttaa. -Pariisi ja Lontoo ainakin. Niin kuin sovittiin.

En puhu koskaan Petteristä.

Päättän kuitenkin kertoa Jennasta ja mitä koulussa on tapahtunut. Isä kuuntelee hiljaa ja huutaa *wait!* jollekin, joka hoputtaa sitä.

-Tuleva pissis, isä pakatoi. -Älä välitä siitä.

Moottori murahtaa matalasti, kun isä käynnistää rekan. Jono liikkuu taas jossain Liettuan ja Puolan rajalla.

-Olen muuten palaamassa Suomeen, isä yhtäkkiä ilmoittaa.

-Lääkäri sanoi, että alkaa ajot olla ajettu. Selkä ei kestä tätä istumista.

-Laitoin kaupungille kolmion hakuun. Saat oman huoneen.

Puhelimen kautta kuuluu huutelua ja vastauksia kielillä, joita en tunnista.

-Pitäis kuulema ruveta salilla käymään, isä jatkaa. -Pysyis kroppa paremmin kasassa.

-Käydään yhdessä, ehdotan ja lisään vihkoon uuden havainnon, pihalla hyppelee kevään ensimmäinen västäräkki.

-Katsotaan, isä vastaa venytellen ja kuulostaa vastahakoiselta. -Ehkä parin vuoden päästä. Ei se ole mikään lasten harrastus.

Seuraavana yönä uneni alkaa näin:

Huomaan Petterin paikallisjunassa, mutta käännän pääni pois enkä tervehdi. Ei olla nähty aikoihin eikä ole ollut ikävä.

Karhu-urokset voivat tappaa pennut, kun haluavat paritella niiden emojen kanssa, mutta tuosta kipittäjästä ei olisi minulle enää vaaraa.

Ohi vilahtavien kerrostalojen räystäillä näkyy nopeaa liikettä, pääskyt ovat saapuneet.